

Урок 54. ВИЗНАЧЕННЯ ВІДМІНКІВ ПРИКМЕТНИКІВ ЗА ВІДМІНКАМИ ІМЕННИКІВ

Дата _____

Клас _____

Мета: формувати в учнів уміння визначати під час виконання навчальних вправ відмінки прикметників за відмінками іменників; збагачувати словниковий запас школярів; виховувати любов до рідного краю.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ (див. додатковий матеріал до уроку на с. 3)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, що відмінок прикметників можна визначити не лише за закінченням прикметника, але й за відмінком іменника, з яким він пов'язаний.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Аналітична вправа

— Визначте відмінок прикметників та іменників у кожному стовпчику.

Цікавої	полю
білим	пригоди
безмежному	снігом

— Утворіть словосполучення, поєднавши слова лівого і правого стовпчиків.

— Що цікавого ви помітили? (*Прикметник стоїть у тому самому відмінку, що й іменник.*)

— Чи можна до іменника у родовому відмінку приєднати прикметник у називному відмінку?

2. Колективне виконання вправи 195 (с. 88)

— Прочитайте першу групу слів. До якої частини мови належать ці слова?

— Прочитайте другу групу слів. До якої частини мови належать ці слова?

— Утворіть словосполучення, з'єднавши прикметники з іменниками за змістом.

— Розподіліть їх на дві групи, як зазначено у завданні до вправи, та запишіть у зошити.

— Визначте відмінки прикметників.

Грамотний (Н. в.) учень	літнього (Р. в.) дощу
грамотного (Р. в.) учня	на могутньому (М. в.) дубі
соковитої (Р. в.) вишні	самотньої (Р. в.) груші
на соковитому (М. в.) яблуці	самотнє (Н. в.) кошеня
	могутній (Н. в.) дуб
	літня (Н. в.) спека

— Що вам допомогло визначити відмінок прикметника?

3. Ознайомлення з теоретичним матеріалом (с. 88)

4. Тренувальна вправа 196 (с. 89)

— Прочитайте поданий текст.

— Чого у ньому не вистачає? (*Прикметників*)

- Звідки взяти потрібні за змістом прикметники? (З довідки)
- Спишіть відредагований текст.
- Визначте відмінок уставлених прикметників.

5. Фізкультхвилинка

VI. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАЙ

1. Робота за вправою 197 (с. 89)

Учні читають подані у вправі словосполучення.

Усно визначають рід, число, відмінок поданих у словосполученнях слів.

- Розвиток зв'язного мовлення.
 - Про що можна скласти текст-опис за допомогою цих словосполучень?
- Самостійна робота учнів.

Учні складають текст-опис та записують його в зошити.
- Слухання та редагування складених текстів.

2. Поетична хвилинка

- Прослухайте запис «Пісня про рушник» на слова А. Малишка.
- Спробуйте з пам'яті вставити пропущені прикметники.

... (Рідна) мати моя, ти ночей не доспала,
і водила мене у поля край села,
і в дорогу ... (далеку) ти мене на зорі проводжала,
і рушник ... (вишиваний) на щастя дала.
Хай на ньому цвіте ... (росяниста) доріжка,
і ... (зелені) луги, й ... (солов'їні) гаї,
і твоя ... (материнська) ... (ласкава) усмішка,
і ... (засмучені) очі ... (хороші) твої.

Для учнів, які потребують допомоги, вчитель може роздати картки-підказки.

Слова для довідок: рідна, далекий, вишиваний, росяниста, зелений, солов'їний, материнська, ласкава, засмучений, хороший.

3. Творча робота

- З поданих словосполучень утворіть прикметники за зразком.

Зразок: минулий рік — минулорічний.

Багато років — ...

Каре око — ...

П'ятий поверх — ...

Легке крило — ...

Світле волосся — ...

Прудка нога — ...

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

- Від чого залежить відмінок прикметника?
- Як визначити відмінок прикметників?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вправа 198 (с. 89); повторити правило (с. 88).

1. Перевірка домашнього завдання (вправа 194, с. 88)

Взаємоперевірка робіт

- Прочитайте, як ви провідміняли складені словосполучення.
- Зробіть висновок, як закінчення прикметників залежать від кінцевого приголосного основи.

2. Каліграфічна хвилинка

- Цей пальчик найменший — всі знають
І люди його... (*мізинцем*) називають.

Мм Зз Із им ель нець мізинець

У дитини заболить мізинець, а в матері — серце.

3. Пояснювальний диктант

Учні записують під диктування вчителя текст, змінюючи початкову форму прикметників за змістом.

Одного (*літній*) ранку я прокинувся від (*ласкавий*) (*сонячний*) проміння. У моє вікно дивилося (*вранішній*) сонце. На (*синій*) небі не було жодної хмаринки. Через відчинене вікно до мене долинули (*мелодійний*) співи пташок. Лише запах (*духмяний*) (*житній*) хліба нагадав мені, що вранці на кухні господарювала мама.

- Виділіть закінчення прикметників.
- Поясніть їх правопис.